

ภาวะผู้นำกับการสร้างสันติภาพโลก *

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. *

บทคัดย่อ

ยุทธศาสตร์ในการสร้างสันติภาพโลก ผู้นำควรสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้นำผ่านการให้ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้นำศาสนาต้องเคารพลักษณะพิเศษของกันและกัน และต้องเชื่อถือความจริงใจของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งก่อนที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น เราต้องพยายามป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้ว เราต้องพยายามร่วมกันแก้ไข และภายหลังที่ความขัดแย้งสิ้นสุดลงแล้วเราจำเป็นต้องรักษาเยียวยา และประนีประนอมกันผู้นำศาสนาต้องกำจัดความอคติทางด้านศาสนาทั้งศาสนาตัวเองและผู้อื่น ทั้งต้อง สั่งสอนให้ศาสนิกพัฒนาความเคารพและความไว้วางใจให้แก่ศาสนิกอื่นด้วย แม้ความรักไปยัง สรรพสัตว์ มวลมนุษยชาติอื่น เพื่อนำไปสู่การสร้างสันติภาพโลก

คำสำคัญ : สันติภาพโลก, ภาวะผู้นำ, ยุทธศาสตร์ในการสร้างสันติภาพโลก.

Abstract

Strategies to Create World Peace Leaders should build a close relationship between the leader. Through mutual respect and trust. Religious leaders must respect each other's uniqueness. And to trust the sincerity of the other side. Well before the collision occurs. We must try to prevent that from happening. When a conflict occurs. We must try to resolve the conflict ended, and later we need healing. And compromise Religious leaders must eliminate the bias of religion, religion and others and to teach congregations to develop respect and trust of the other congregations. Spread the love to other creatures mankind. To contribute to world peace.

Keywords : World Peace, leadership, strategic in creating world peace.

* ที่มา: กล่าวสุนทรพจน์ในการประชุมความคิดริเริ่มของสตรีผู้นำศาสนาและจิตวิญญาณ เพื่อสันติภาพทั่วโลก ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ตุลาคม ๒๕๔๕.

* อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เมื่อสองปีที่แล้ว ผู้นำศาสนาและจิตวิญญาณของโลก ได้เดินไปถึงก้าวประวัติศาสตร์ในการทำงานร่วมกันเพื่อ สันติภาพโลก โดยมาพบปะกันในคราวประชุม สูดยอตเพื่อ สันติภาพโลกในสหสวรรค์ ณ องค์การสหประชาชาติ มหานครนิวยอร์ก

ความสำเร็จของการประชุม สูดยอตเพิ่มความคาดหวังสูงในหมู่ประชาคมทางศาสนา ผลก็คือว่าผู้นำศาสนาต้องการมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้าง สันติภาพโลก เหนือสิ่งอื่นใดยังได้แสดงให้เห็นว่า ผู้นำศาสนา สามารถทำงานร่วมกันได้ ทั้ง ๆ ที่มีความต่างกัน การประชุม สูดยอตผู้นำเพื่อ สันติภาพโลกใน สหสวรรค์ เป็นตัวอย่างแสดงถึงความเหมือนในความต่าง ที่เป็นเชิงรูปธรรม เราจำเป็นต้องมีเวทีร่วมกันเพื่อพิทักษ์รักษาความเหมือนกัน เวทีที่ผู้นำศาสนาจะพบปะและทำงานร่วมกันได้ ดังนั้น คณะกรรมการ สภา จึงตัดสินใจก่อตั้ง สภาผู้นำศาสนาโลกขึ้น ในฐานะเป็นผลลัพธ์ตรงของการประชุม สูดยอตผู้นำเพื่อ สันติภาพโลกใน สหสวรรค์ และข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะรายงานว่าสิ่งนี้เองเป็นผลให้เรา สามารถจัดการประชุม สูดยอตผู้นำศาสนาเป็นครั้งที่ ๒ ในกรุงเทพฯ เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา

การประชุม ณ กรุงเจนีวาในวันนี้ ถือว่าเป็นการประชุมครั้งแรกในความคิดริเริ่มของสตรีที่เป็นผู้นำทางศาสนา และจิตวิญญาณในการสร้างสันติภาพทั่วโลก และถือว่าเป็นผลลัพธ์ตรงอย่างหนึ่งของการประชุมสูดยอตผู้นำสันติภาพโลกใน สหสวรรค์อีกด้วย

เราจึงได้ผล ๒ ประการด้วยกัน คือ ๑) มี สภาผู้นำศาสนาโลก และ ๒) มีความคิดริเริ่มของ สตรีที่เป็นผู้นำทางศาสนาและจิตวิญญาณในการ สร้าง สันติภาพทั่วโลก เหล่านี้เป็นผลมาจากการประชุม สูดยอตผู้นำเพื่อ สันติภาพโลกใน สหสวรรค์ ซึ่งข้าพเจ้าคาดหวังว่า จะเกิดเป็นผลลัพธ์ และเป็นผลผลิตอีกประการหนึ่ง จากการประชุมสูดยอตผู้นำเพื่อ สันติภาพโลกนี้

ปัญหาปัจจุบันนี้ ก็คือว่าเรา สามารถทำงานร่วมกันได้ไหม เราต้องไม่แยกทางกัน คือต้องทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพราะว่า สันติภาพต้องการความ สามัคคีกัน ปราศจากความ สามัคคีแล้ว เราเสี่ยงที่จะกลายเป็นคนอ่อนแอเอง ๆ และในที่ สุดก็ยอมพ่ายแพ้คู่ต่อสู้ที่ใช้กลยุทธ์ "แยกและปกครอง" จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีความคิดริเริ่มเพื่อ สันติภาพทั่วโลกและให้เกิดมี สภาผู้นำศาสนาโลกทำงานร่วมกัน เราต้องออกแบบยุทธศาสตร์ในการ สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้นำเอง ขอนี้จะเป็นไปได้บนพื้นฐานของการให้ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้นำศาสนาทั้งเพศหญิงและชาย ต้องเคารพความพิเศษของกันและกัน และต้องเชื่อถือความจริงใจของอีกฝ่ายหนึ่ง

ความเชื่อถือและไว้วางใจกันนี้เอง ที่ผู้นำศาสนามาประชุมพร้อมกันที่กรุงเทพฯ และลงนามร่วมกันในกฎบัตร ก่อตั้ง สภาผู้นำศาสนาโลกในฐานะเป็นองค์กรระหว่างประเทศ เป็นเหตุให้ผู้นำศาสนาทั้งหมด สามารถทำงานร่วมกันและช่วยเหลือองค์การ สหประชาชาติในการ สร้างสันติภาพได้

ในคราวประชุมที่กรุงเทพฯ เรา สร้างความชัดเจนว่า สภาผู้นำศาสนาโลกจะรักษาความแตกต่างทางด้านศาสนาไว้ได้ เราจะเคารพความเป็นอิสระของศาสนาที่เป็น สมาชิก สภาผู้นำ

ศาสนาโลกนี้จะต้องไม่กลายเป็น สภาคลังศาสนา จะไม่ก้าวก่ายการตีความทางด้านเทววิทยาของศาสนาใด ๆ แต่ละศาสนาจะต้องรักษาเอกลักษณ์โดดเด่นของตนเอง สิ่งนี้คือความเหมือนในความต่าง และเป็นนโยบายข้อนี้เองที่จะเป็นรากฐานให้เราเกิดความเคารพซึ่งกันและกัน

เราสร้างความไว้วางใจในระหว่างผู้นำศาสนาด้วยกัน โดยให้คำมั่น สัญญาว่า สภาผู้นำศาสนาโลกนี้มีนโยบายที่จะไม่ให้มีการเปลี่ยนศาสนา จะไม่ส่งเสริมกิจการของศาสนาหนึ่งโดยย่ำยีอีกศาสนาอื่น ความดีทั่วไปที่เป็นจุดหมายของเรา ไม่มีอะไรอื่นใดนอกจาก สันติภาพโลก

เพื่อก่อให้เกิด สันติภาพในโลก สภาผู้นำศาสนาโลกจะต้องทำงานใกล้ชิดกันกับองค์การสหประชาชาติ และให้คำมั่นที่จะสนับสนุนองค์การสหประชาชาติในการพิทักษ์รักษา สันติภาพโลก ตรงนี้จึงขึ้นอยู่กับองค์การสหประชาชาติว่าจะยอมรับความ สำคัญของ สภาผู้นำศาสนาโลก และขึ้นอยู่กับองค์การสหประชาชาติและ สภาผู้นำศาสนาโลกด้วยว่าจะยอมรับบทบาท สตรีในการสร้างสันติภาพ

ในกระบวนการ สร้าง สันติภาพนี้ มีขั้นตอน ๓ ประการ คือ ก่อนที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น เราต้องพยายามป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้ว เราต้องพยายามร่วมกันแก้ไข และ ภายหลังที่ความขัดแย้งสิ้นสุดลงแล้วเราจำเป็นต้องรักษาเยียวยา และประนีประนอมกัน

ในการป้องกันความขัดแย้ง ผู้นำศาสนาต้องกำจัดการอคติทางด้านศาสนาของศาสนิกเราเอง เราต้อง สั่ง สอนให้เขาพัฒนาความเคารพและความไว้วางใจให้แก่ศาสนิกอื่นด้วย และต้องสอนให้แผ่ความรักไปยัง สรรพสัตว์ ยกตัวอย่างเช่น ชาวพุทธต้องปฏิบัติธรรมด้วยการแผ่เมตตา สวดคำบาลีดังต่อไปนี้

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็น สุข ๆ
เกิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็น สุข ๆ
เกิด อย่าได้มีอาฆาตพยาบาทซึ่งกันและกันเลย

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็น สุข ๆ
เกิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็น สุข ๆ
เกิด จงมีความสุข สุขกาย สุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

การปฏิบัติธรรมด้วยการแผ่เมตตา ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับ สันติภาพ
ในพระพุทธศาสนา

ในการป้องกันความขัดแย้งทางด้านศาสนา สภาผู้นำศาสนาโลก ขอคัดค้าน สงครามศาสนา นั่นคือจะต้องไม่มี สงครามในนามของศาสนาอีกต่อไป ด้วยวัตถุประสงค์ข้อนี้เอง ที่ สภาผู้นำศาสนาโลก จะตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลเรื่องที่มีอ่อนไหวมาก และจำกัดขอบข่ายของความทะเลาะเบาะแว้งทางด้านศาสนา ก่อนที่จะขยายไปสู่การต่อสู้กัน

ในช่วงเวลาแห่งความขัดแย้งทางด้านศาสนา ผู้นำศาสนาจะต้องเข้าขัดขวางโดยให้ฝ่ายที่มีความขัดแย้งกันนั้นมานั่งเจรจาตกลงกัน ช่วยเหลือองค์การ สหประชาชาติในกระบวนการ

ดังกล่าวนี้ ผู้นำศาสนา สามารถเป็นผู้ทำการปรองดองได้ดีมากกว่านักการเมือง เพราะว่าผู้นำศาสนาได้รับความเชื่อถือจากศาสนิกที่ขัดแย้งกัน

เมื่อความขัดแย้งสิ้นสุดลงแล้ว ผู้นำศาสนาต้องช่วยเหลือผู้ประทุษร้ายกันเกิดจากความขัดแย้งกัน โดยรักษาเยียวยาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เราต้องช่วยเหลือรักษาเยียวयर่างกาย โดยช่วยบริจาคและให้บริการช่วยเหลือทาง สังคม เราต้องช่วยอำนวยความสะดวก รักษาเยียวยาจิตใจ โดยอาศัยการ สวดมนต์ การปฏิบัติธรรม และ สอนเรื่องการให้อภัยกัน

สตรีที่เป็นผู้นำศาสนามีบทบาท สำคัญในการ สร้าง สันติภาพทั้ง ๓ ขั้นตอนนั้นด้วย สภาผู้นำศาสนาโลกยอมรับความสำคัญของ สตรี จึงได้รวมเอา สตรีที่เป็นผู้นำศาสนาให้อยู่ในระดับ ผู้นำแนวหน้า และ สภาผู้นำศาสนาโลกจะ สร้างคณะกรรมการที่เป็นสตรีเพื่อวัตถุประสงค์ข้อนี้ อย่างแน่นอน

เรามีงานที่ต้องร่วมกันอีกมากมายอย่างเห็นได้ชัด แต่จะไม่มีการแข่งขันกันเอง ตราบใดที่เราผู้นำศาสนาทั้งบุรุษและ สตรียังต้องแข่งขันระหว่างกันเอง ตราบนั้นเราก็ก่อนเหมือนไก่ในเล้าเดียวกัน ที่ต่อสู้กันเองเพื่อจะเป็นผู้นำ จนถึงวันที่มันถูกเชือดเป็นอาหาร โดยที่แท้แล้ว คู่แข่งขันแท้จริงของศาสนาใดก็ตาม ไม่ใช่ศาสนาอื่น แต่เป็นลัทธิความไม่เชื่อหลักความจริงของศาสนาตนเอง ลัทธิวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ลัทธิเหล่านี้ต่างหากที่น่าพาผู้คนห่างไกลจากคำ สอนของศาสนา

ตามนัยแห่งพุทธทศนะเรื่องปฏิจกสมุปบาท ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนขึ้นต่อกันและกัน ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่ สามารถอยู่เป็นอิสระได้ตามลำพัง เปรียบ เมื่อนองค์ประกอบของอะตอม คือ อิเล็กตรอน นิวตรอน และโปรตรอน เกิดขึ้นเป็นอิสระต่อกัน แต่บุรุษและ สตรีต้องอิงอาศัยกันและกัน เป็นส่วนประกอบ ๒ วนของสิ่ง สากลที่ สมบูรณ์ การพัฒนาเพียงส่วนเดียวโดยละเลยอีกส่วนหนึ่งนั้น เห็นว่าเป็นทศนะที่ สุดโต่ง พระพุทธเจ้าตรัสสอนเราให้เดินทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ซึ่งหมายถึง สิ่งสากลที่รวมเอาทุก ๆ ส่วนไว้

เพราะฉะนั้น บุรุษและสตรีที่เป็นผู้นำศาสนาต้องเดินบนทาง สายกลางไปด้วยกัน สู่เป้าหมายเดียวกันคือ สันติภาพของโลกทั้งหมด เราจะมีหนทางไกลที่จะเดินไปด้วยกัน ในฐานะเป็น ประธานร่วมของคณะกรรมการ สภาผู้นำศาสนาโลก ข้าพเจ้าขอให้ สัญญาที่จะ สนับสนุนและให้ความร่วมมือเกี่ยวกับความคิดริเริ่มของ สตรีที่เป็นผู้นำทางศาสนาและจิตวิญญาณในการ สร้าง สันติภาพทั่วโลก และขออำนวยการพรให้ท่านทั้งหลายจงประสบความสำเร็จทุกประการ